

واکاوی مولفه‌های موثر در تحقق پذیری شهر خلاق با رویکرد آینده نگری پایدار (مطالعه موردی: شهر رودیان)

روح الله عرب عامری^۱

عباس ارغان^۲

سعید کامیابی^۳

چکیده

شهر خلاق می‌تواند نیازها و خواسته‌های جوامع شهری را در ابعاد گوناگون برطرف کند نیازهایی که هریک درشد شهر تأثیرگذار است فضای شهری زمانی تحقق می‌پذیرد که شخص یا افرادی بخواهند از آن استفاده کنند یا در این فرآیند دخیل باشند و چون تفکر افراد در آن اجتماع به چشم می‌خورد به نوعی از خلاقیت موجود در جامعه در شکل‌گیری شهر کمک گرفته می‌شود این فرآیند از یک سو به پویایی و توانایی محیط و از سوی دیگر به بروز طبقه خلاق و تعاملات طبقات درگیر با آن کمک می‌کند. بر همین اساس هدف از پژوهش حاضر سنجش مولفه‌های موثر در تحقق پذیری شهر خلاق با رویکرد آینده نگری پایدار می‌باشد. در این راستا با توجه به هدف پژوهش از روش پیمایش استفاده شده است به لحاظ سطح مطالعه، در دو سطح توصیفی و تبیینی (توصیفی- تحلیلی) استفاده گردید در واقع این پژوهش بر تاثیر عواملی چون (سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی) بر شهر خلاق تأکید دارد. این تحقق بر اساس وسعت مطالعه جزو تحقیقات پهنانگر (شهر رودیان) است و بر اساس معیار زمان، مقطعی می‌باشد همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری چون SPSS، و روش تصمیم‌گیری چند شاخصه (Dematel Based ANP) استفاده شده است در سطح توصیفی از جداول یک‌بعدی، درصد و فراوانی استفاده شده است همچنین در سطح استنباطی نیز برای آزمون فرضیات از آزمون‌های T-Test، تی دو نمونه مستقل، تحلیل مسیر، پیرسون استفاده گردیده است و برای رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر تحقق شهر خلاق از مدل DANP بهره گرفته شده است در نهایت نتایج حاصل از پژوهش نشان داد بین هنجارها و اعتماد اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ارتباط مؤثری وجود دارد که این ارتباط دارای همبستگی برای متغیرهای سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی به ترتیب ۰/۴۳۶، ۰/۵۹۱، ۰/۵۶۵ و ۰/۶۶۵ می‌باشد که در نتیجه نشان‌دهنده این موضوع می‌باشد که با افزایش هنجارها و اعتماد اجتماعی، میزان سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی نیز در منطقه مورد مطالعه افزایش پیدا خواهد کرد در نتیجه می‌توان در نهایت از نتایج پژوهش حاضر اینگونه برداشت نمود که سرمایه اجتماعی پیش‌بینی کننده خوبی برای تبیین و بررسی سطح شهر خلاق در شهر رودیان می‌باشد.

واژگان کلیدی: شهر خلاق، فضا، تعامل، شهر رودیان، SPSS، DANP.

مقدمه

شهرهای جدید برای تثبیت جایگاه خود همواره در تلاش‌اند تا خود را به یکی از انگاره‌های جدید ربط دهند. یکی از این انگاره‌ها شهر خلاق است (داد پور و محمودی آذر، ۱۳۹۸: ۱۰۹). شهرهای جدید پس از جنگ جهانی دوم الگویی برای کمک به حل مشکلات اجتماعی، اقتصادی و محیطی شهرهای بزرگ بودند (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۹). خلاقیت اصیل دربردارنده تجربه، ابتکار، ظرفیت

^۱ دانشجوی دکتری جغرافیا برنامه ریزی شهری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

^۲ دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران. (نویسنده مسئول)

^۳ دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

بازنویسی قواعد، نامتعارف بودن، نگاهی تازه به مسائل انداختن، تصویرسازی بدیع از سناریوهای ممکن در آینده و راه‌حل‌های محتمل مسائل، کشف نقاط مشترک از میان نقاط افتراق و تفاوت‌ها و داشتن دیدگاهی انعطاف‌پذیر نسبت به مسائل می‌باشد محیط شهری موفق محیطی است که استعدادها را پرورش داده و جذب می‌کند؛ شهری که مولد تحقیق و پژوهش بوده قادر است بخش‌های جدیدی را به ابعاد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مدیریتی شهر بیفزاید (توکلی و حسن‌پور، ۱۳۹۲: ۱۱). فضای جمعی شهری از مهم‌ترین عناصر ساخت فضایی شهر و بستر شکل‌گیری فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و مذهبی بوده و همیشه با قلب تاریخ شهر تپیده و سرگذشت آن را روایت کرده است. (حبیبی کیومرث و همکاران ۱۳۹۱). خلاقیت نیازمند یک چارچوب معین برای شکوفا شدن و درنهایت ایجاد رفاه اقتصادی است. (Kirchberg, 2006: 199-202). خلاقیت و فرهنگ در بطن یک بافت اصلی اقتصادی قرار داده شدند (Hahen, 2010: 15). یک شهر خلاق محیط مساعدی برای تربیت انسانی است و زمینه پرورش خلاقیت ساکنین آنجا را فراهم آورده است و این‌گونه شهرها اغلب دارای فضاهای پویا و سالمی هستند (شه‌ایان و رهگذر، ۱۳۹۱: ۶۷). خلاقیت منبع مهمی برای تغییر، نوآوری، توسعه پایدار، پیش‌بینی و باز ساخت موفق است (Sarvar et al, 2016: 324). شهری خلاق است که از نوآوری‌ها و توانمندی‌های شهروندان در توسعه پایدار شهری استفاده شود و تفکر خلاق ساکنین همگام و هماهنگ با مدیریت شهری حرکت کند (Sajadian, 2014: 46). در این راستا با توجه به اهمیت موضوع مورد مطالعه هدف کلی پژوهش حاضر سنجش مولفه‌های موثر در تحقق‌پذیری شهر خلاق از جمله، سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی می‌باشد. تا بتوان با شناخت ارتباط بین مولفه‌ها راهکارهایی ارائه داد که به تقویت سطح توسعه و خلاقیت در منطقه مورد نظر منجر گردد.

در همین راستا با توجه به مباحث مطرح‌شده، در خصوص شهر رودیان این سوال ایجاد می‌شود که سطح‌های گوناگون پایداری کالبدی، اقتصادی، اجتماعی در شهر رودیان در گرو چه مسائلی می‌باشد و هریک از این مولفه‌ها تا چه سطحی می‌توانند در پیشرفت پایداری این شهر و حرکت به سوی شهر خلاق پایدار اثرگذار باشند.

اهمیت و ضرورت تحقیق

برای بیان شکل‌های مختلفی که شهر خلاق پیدا کرده و پدیده‌ای پیچیده می‌باشد، ارائه یک دلیل واحد کافی نیست و همچنین حرکت به سمت شهر خلاق جهت توسعه هر چه بیشتر امری ضروری می‌باشد. مرور ادبیات تحقیق نشان می‌دهد که توافق عمومی در میان محققان، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در خصوص نیاز به مطالعه عوامل تأثیرگذار در تحقق شهر وجود دارد. نتایج مطالعات این عوامل می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی شهری کمک کند و درک اولویت‌بندی مسائل اجتماع برای برنامه‌ریزان و مدیران شهری به منظور ارتقای سطح زندگی شهروندان را تسهیل سازد یافته‌های این عوامل می‌تواند برای بازشناسی و طراحی سیاست‌های برنامه‌ریزی آینده استفاده شود.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

- رویکرد های نظری موثر در برنامه ریزی شهر خلاق

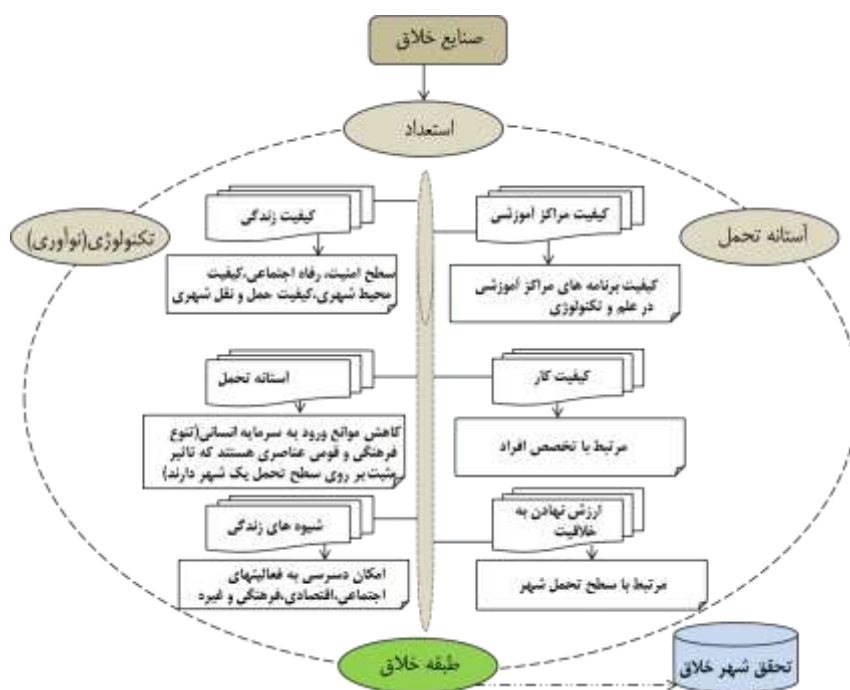
به منظور روشن شدن فعالیت‌هایی که شهر می‌بایست در رسیدن به جایگاه شهر خلاق انجام دهد، این فعالیت‌ها با عنوان شاخص شهر خلاق در چند دسته تقسیم‌بندی می‌شوند تا بر اساس آن شهر ارزیابی و جایگاه خود را نسبت به جایگاه شهر خلاق مورد سنجش قرار بدهد. شاخص‌های مطرح‌شده در خصوص شهر خلاق می‌توان به شاخص‌های فولوریدا، لندری و یونسکو و ... اشاره کرد.

جدول (۱). شاخص‌های شهر خلاق از دیدگاه‌های متفاوت

ردیف	شخص / سازمان	شاخص
۱	فلوریدا	استعداد - فناوری - تسامح و تساهل (مداراگری)
۲	لندری	سیستم آموزشی و کارآموزی - اقتصاد و صنعت - تسهیلات عمومی - ساختار اجتماعی - تنوع فضایی شهرها
۳	یوسنکو	صنایع خلاق - پیوستگی جهانی - سرمایه انسانی - حمایت‌های عمومی - جذب توریسم - دوره‌م کنشی فرهنگی - قابلیت‌های طبیعی
۴	ساساکی	استعدادهای خلاق - کیفیت زندگی - صنایع خلاق - زیرساخت‌های خلاق - میراث فرهنگی - مشارکت شهروندان - حاکمیت خلاقانه
۵	هنگ کنگ	سرمایه انسانی - سرمایه ساختاری - سرمایه فرهنگی - سرمایه اجتماعی
۶	CCI	صنایع خلاق - پیوستگی جهانی - صنایع کوچک - حمایت‌های عمومی - جذب توریسم - میراث فرهنگی - حاکمیت خلاقانه - جذابیت‌های اقتصادی
۷	وانولو	منظر - هنر - توع - فضاهای عمومی - آموزش عالی
۸	اتحادیه اروپا	صنایع خلاق - میراث خلاق - فرهنگ خلاق - توریسم - سیاست‌های فرهنگی - همکاری‌های بین‌المللی

مأخذ: Mokhtari et al, 2015: 27

شکل (۱). مدل مفهومی طبقه خلاق در شکل‌گیری شهر خلاق (Pratt & Hutton: 2012: pp 1-10)

- شهر خلاق

شهر خلاق شهرهایی هستند که قادرند راه‌حل‌های جدیدی برای مشکلات روزمره‌شان ارائه دهند (ربانی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۶۱). در واقع متغیر شهر خلاق عبارت است از فناوری، استعداد و سطح تحمل که در بین طبقه خلاق بسیار پراهمیت و بارزتر می‌باشند اگرچه این سه متغیر به‌تنهایی منجر به شهر خلاق نمی‌شوند ولی آن‌ها به‌عنوان عامل جذب‌کننده و شکل‌دهنده به سمت شهر خلاق عمل می‌کنند (FLORIDA, 2002: 46).

– کیفیت محیط شهری

کیفیت محیط شهری سنجشی است برای ارزیابی شرایطی از محیط مسکونی که برای زندگی شهری حداقل مطلوبیت را به همراه دارد و از عوامل مؤثر بر آن می‌توان از میزان و نحوه خدمات‌رسانی اجتماعی، چگونگی سلسله‌مراتب در کاربری‌های عمده و خدمات شهر، امنیت اجتماعی در فضاهای شهری، نحوه دسترسی به فضاهای شهری، مکان قرارگیری کاربری‌ها و فضاهای اصلی شهر در بستر شهر، و غیره را نام برد. (Megone, 1999:35).

– سرمایه اجتماعی

پاسخگویی به نیازهای اجتماعی انسان و تأمین فرصت‌های لازم در زمینه کسب تجارب اجتماعی وی مستلزم وجود فضا و قرارگاه کالبدی است که از آن به فضای عمومی تعبیر می‌شود. حوزه عمومی بخشی از حیات اجتماعی است که در آن شهروندان می‌توانند به تبادل نظر درباره موضوعات و مسائل مهم مربوط به خیر عمومی (مصالح عامه) بپردازند. از آنجاکه این فضاها باعث ایجاد تعامل، گفتگو، ارتباط و تبادل اطلاعات میان افراد و کاهش فشار روانی اقشار مختلف می‌گردد، در بالا بردن کیفیت زندگی شهری بسیار مؤثرند. و همچنین محل شکل‌گیری حیات مدنی است (بندر آباد و همکاران ۱۳۹۴: ۲۶۴). سرمایه اجتماعی سبب جابه‌جایی منابع بالقوه سرمایه و کاهش فاصله میان جنبه‌های جامعه‌شناختی و اقتصادی می‌شود (آذرشریبانی، ۱۳۹۶: ۱۷). در یک نتیجه‌گیری کلی سرمایه اجتماعی افزون بر اینکه در شاخص‌های اقتصادی، نهادی و فرهنگی توسعه دانش‌بنیان تأثیر می‌گذارد، خود نیز از راه ابزارهای توسعه دانش‌بنیان، مانند آموزش دانش‌محور سرمایه انسانی، گسترش فناوری و ارتباطات، پیدایش بسترها و زیرساخت‌های فرهنگی مناسب و کشف استعدادها و خلاق و جذب آن‌ها از توسعه دانش‌بنیان تأثیر می‌پذیرد و در تعاملی دوسویه و متقابل، سرمایه اجتماعی و توسعه دانش‌بنیان قادرند زمینه لازم برای توسعه شهرها را فراهم کنند.

– سرمایه انسانی

اهمیت سرمایه انسانی در ارتقاء رشد شهر یکی از مهم‌ترین موضوعاتی هست که مورد توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است بر همین اساس دهه پایانی قرن ۲۰ را عصر توانمندسازی سرمایه انسانی نامیده‌اند (قابضی، ۱۳۹۲: ۱۱۳). مطالعات مؤید آن است که جامعه‌ای توسعه می‌یابد علاوه بر منابع مادی و فیزیکی از منابع انسانی قابل توجهی برخوردار باشد (عماد زاده، ۱۳۹۱: ۳۸).

چالش عمده برنامه‌ریزان معاصر در رویارویی با آینده، پیش‌بینی‌ناپذیری آن است. نگاهی شتابان به مفهوم پیش‌بینی، این مدعا را به درستی روشن خواهد ساخت. (Postma, 2005). یکی از جنبه‌های برنامه‌ریزی، آینده‌پژوهی است. واندل بل اولین بار در سال ۱۹۵۸ آینده‌پژوهی را به‌طور صریح بیان نمود. (Aligica, 2011: 613). اهداف آینده‌پژوهی صرف‌نظر از موضوع آن مبتنی بر محورها و مراحل ذیل است:

(۱) حفظ و گسترش بهورزی و رفاه بشریت و ظرفیت‌های ادامه حیات (۲) کشف پیامدهای پیش‌بینی نشده، ناخواسته و ناشناخته فعالیت‌های اجتماعی (۳) مطالعه و بررسی تصاویری از آینده ذهن اقشار مختلف جامعه. پرداختن به زمان حال (عملی که در زمان حال اتفاق می‌افتد آینده را شکل می‌دهد و تفکر درباره آینده شناخت موقعیت موجود را شکل می‌دهد) (slaughter, 1997). با توجه به مباحث مطرح شده در ادامه به برخی پژوهش‌های انجام شده در زمینه ادبیات تحقیق می‌پردازیم.

نوغانی و اصغرپور در سال (۱۳۸۷) در مقاله ایی تحت عنوان بررسی تطبیقی رویکردها و شاخص‌های مورد استفاده در سنجش سرمایه اجتماعی به این نتیجه رسیدند که سرمایه اجتماعی مفهومی است که به بررسی ویژگی‌های رفاه اجتماعی و مدنی کمک‌های فراوانی کرده است سرمایه اجتماعی تنها دارای ویژگی‌ها و پیامدهای مثبت نیست سرمایه اجتماعی می‌تواند تا حد زیادی توسعه‌دهنده نابرابری باشد؛ زیرا توزیع دسترسی به شبکه‌های گوناگون بسیار متفاوت است هر کس می‌تواند از ارتباط‌های خود برای رسیدن به علاقه‌های خود استفاده کند، اما ارتباط‌های برخی افراد بالارزش‌تر از دیگران است. ملکی و همکاران در سال (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان اولویت‌بندی شاخص‌های شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP به این نتیجه رسیدند که شهر به‌عنوان محل شکل‌گیری خلاقیت، دانایی،

صنایع خلاق و نوآور و اقتصاد دانایی در یک رویکرد ترکیبی در نظر گرفته شده است حرکت به سوی تحقق و ایجاد شهرهای خلاق راهکار اساسی برای حل این گونه بحران‌ها می‌باشد. کلاتری و همکاران (۱۳۹۱)، به بررسی ارتقای کیفیت زندگی با توسعه فضاهای عمومی و جمعی به عنوان بستر شهر خلاق پرداختند نتایج این پژوهش نشان داد فضاهای عمومی با درگیر کردن مفاهیمی چون مشارکت، تنوع، سرزندگی، جذابیت، ارزش اقتصادی و هویت بخشی به عنوان موتور محرکه شهر خلاق عمل می‌کنند. ربانی خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور به این نتیجه رسیده‌اند که شهر به عنوان محل شکل‌گیری خلاقیت، دانایی، صنایع خلاق و نوآور و اقتصاد دانانی در یک رویکرد ترکیبی در نظر گرفته شده است. و محور تمام موارد ذکر شده حضور سرمایه‌های انسانی خلاق و نوآوران، بنابراین محیط‌های شهری باید از شرایطی برخوردار باشند که بتوانند این سرمایه را جذب و حفظ نمایند و متغیرهای شهر خلاق عبارت‌اند از کیفیت و مطلوبیت محل زندگی، برابری اجتماعی، سرمایه اجتماعی و... . ضرابی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی میزان تحقق‌پذیری شهر خلاق (مقایسه تطبیقی بین شاخص‌های توسعه پایدار شهری و معیارهای شهر خلاق) به این نتیجه دست‌یافته‌اند که رسیدن به توسعه پایدار شهری رابطه مستقیمی با حرکت آن شهر برای رسیدن به شهر خلاق دارد هدف از ساخت شهر خلاق، فکر کردن به محل سکونت خود به عنوان یک اثر هنری است که در آن شهروندان می‌توانند در ایجاد یک مکان مطلوب برای زندگی تعامل و همکاری داشته باشند. محسنی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی نظریه شهر خلاق و ضرورت استفاده در برنامه‌ریزی شهری به این نتیجه رسیده دست‌یافته‌اند که پیشرفت در شهرهای معاصر در گرو خلاقیت داشتن شهروندان است. فضاهای معماری و شهرسازی یکی از عناصر مهم ایجاد خلاقیت در افراد هستند برنامه‌ریزی‌های شهری باید به گونه‌ای باشد که با ایجاد چنین مراکزی زمینه را برای استفاده حداکثری از خلاقیت شهروندان ایجاد کند. همچنین حسینی و همکاران (۱۳۹۶)؛ دل انگیزان و همکاران (۱۳۹۷)؛ شمسی و همکاران (۱۳۹۷)؛ پورمقدم و ولی زاده (۱۳۹۹)؛ آزاد و همکاران (۱۳۹۸)؛ علیزاده و لطفی (۱۳۹۸)؛ صابری فر و نیک مقدم (۱۳۹۸)؛ پیربائی و همکاران (۱۳۹۷)؛ به تئوری نظری موجود و شاخص‌های شهر خلاق پرداخته‌اند. پاپالو و میتلند (۲۰۱۴) در مقاله پیش‌بینی مناطق شهری خلاق، شرق شهر لندن پرداخته‌اند و در پایان به این نتیجه رسیده‌اند که غلظت صنایع خلاق فرصت‌های مصرف و انباشت سرمایه‌های فرهنگی را فراهم می‌کند و از حضور تولیدکنندگان خلاق و سایر بازدیدکنندگان خلاق برخوردار می‌شود که خود به عنوان جاذبه در نظر گرفته می‌شوند این مقاله نوعی از بازدیدکنندگان مناطق خلاق را توسعه می‌دهد و با بحث درباره مفهوم سرمایه‌گذاری فرهنگی بوردیو در مورد یک چارچوب معاصر شهری به پایان می‌رسد. السا ویوانت (۲۰۱۳) در مقاله خود تحت عنوان خلاقیت در شهر: تناقضات شهری شهر خلاق به این نتیجه رسیده است که تفسیر اصلی شهر خلاق، نقش یک «کلاس خلاق» در توسعه اقتصادی محلی و نیاز آن به محیط غیرطبیعی شهری را احساس می‌کند. هدف آن تبدیل شهر به یک محیط شهری جذاب برای کسانی است که به توسعه اقتصادی محلی کمک می‌کنند صنایع شهر خلاق محدودیت‌هایی را ایجاد می‌کند که با استراتژی‌های شهری تناقض دارد بنابراین نیازهای صنایع خلاق و حرفه‌ای در اثر استراتژی‌های برنامه‌ریزی شهری دچار درگیری‌های می‌شود.

بررسی شکاف پیشینه، متغیرشناسی پژوهش

با توجه به مطالعه پیشینه پژوهش و تئوری نظری مطرح شده طی سالیان سال در خصوص موضوع مورد مطالعه می‌توان این گونه بیان نمود که پژوهش مطالعه شده در این رابطه دارای شکاف علمی در خصوص مطالعه شهر خلاق با رویکرد آینده‌نگری با در نظر گرفتن چتر توسعه پایدار صورت نگرفته است به همین منظور این پژوهش به این موضوع پرداخته شده است. بر همین اساس با توجه به تئوری نظری موجود و شاخص‌های شهر خلاق و درک جامعه از رویکرد آینده‌نگری با نظر اجماع علمی چهار متغیر اصلی استخراج شده است. که ۱. سرمایه انسانی ۲. نوآوری ۳. سرمایه اجتماعی ۴. کیفیت زندگی می‌باشد که این متغیرها در دیدگاه‌های علمی افراد صاحب نظر مطابق با جدول (۲) ابتکار گرفته شده است.

جدول (۲). بررسی شکاف پیشینه، متغیرشناسی پژوهش

متغیر	اجتماع علمی							
	نوغانی و اصغریور (۱۳۸۷)، ملکی و همکاران (۱۳۹۴)، کلاتری و همکاران (۱۳۹۱)، ربانی خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰)، آذرشریانی، ۱۳۹۶، ضرابی و همکاران (۱۳۹۳)، محسنی و همکاران (۱۳۹۶)، دل انگیزان و همکاران (۱۳۹۷)، پورمقدم و ولی زاده (۱۳۹۹) ..							
سال تدوین	۱۳۸۷	۱۳۸۹	۱۳۹۱	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
سرمایه انسانی		*		*	*	*		*
نوآوری						*		
سرمایه اجتماعی	*			*	*	*		*
کیفیت زندگی			*		*	*	*	*

بر همین اساس مسئله پژوهش تدوین می‌شود که بر مبنای آن فرضیه‌ها به ذهن می‌رسد که:

به نظر می‌رسد بالا بودن سطح سرمایه انسانی در شهر رودیان توانسته است بر رو تحقق شهر خلاق با رویکرد آینده‌نگری پایدار اثرگذار واقع گردد.

به نظر می‌رسد بالا بودن سطح نوآوری در شهر رودیان توانسته است بر رو تحقق شهر خلاق با رویکرد آینده‌نگری پایدار اثرگذار واقع گردد.

به نظر می‌رسد بالا بودن سطح سرمایه اجتماعی در شهر رودیان توانسته است بر رو تحقق شهر خلاق با رویکرد آینده‌نگری پایدار اثرگذار واقع گردد.

به نظر می‌رسد بالا بودن سطح کیفیت زندگی در شهر رودیان توانسته است بر رو تحقق شهر خلاق با رویکرد آینده‌نگری پایدار اثرگذار واقع گردد.

با توجه به نظر اجماع علمی این چهار متغیر بیشترین تکرارپذیری را داشته‌اند به همین منظور برای پژوهش حاضر این متغیرها مبنای واقع قرار می‌گیرند و برای جمع‌آوری اطلاعات مربوطه برای هریک و شیوه بررسی آن‌ها ابتدا لازم است این متغیرها تا سطح شاخص خورد گردیده سپس اقدام به جمع‌آوری داده‌ها و بررسی آن‌ها پرداخت که نظر به متفاوت بودن سطح شاخص‌های متغیرهای موردنظر شیوه این اقدامات متفاوت بوده است که مطابق با جدول (۳) می‌باشد.

جدول (۳). متغیرها مبنای

تکنیک تحلیل	ابزار گردآوری داده‌ها		روش گردآوری داده‌ها		جامعه آماری		داده‌های موردنیاز		متغیر	ردیف
	اطلاعات ثبتی	پرسشنامه	مصاحبه	میدانی	اسنادی	مسئولین	شهروندان	کیفی		
SPSS	*	*		*		*	*	*	*	۱
روش تصمیم‌گیری چند شاخصه	*	*		*		*	*	*	*	۲
Dematel)		*		*		*	*	*	*	۳
(Based ANP		*		*		*	*	*	*	۴

روش‌های مختلف تحقیق علمی با وجود تشابهاتی که به دلیل ماهیت علمی‌شان با یکدیگر دارند، تفاوت‌های کلیدی نیز دارند و این بر عهده محقق است که متناسب با موضوع تحقیق و با در نظر گرفتن امکانات و محدودیت‌های پیشروی آن، از روش‌های مناسب بهره می‌گیرد در این تحقیق با توجه به موضوع پژوهش سنجش و بررسی ارتقاء ابتکارات خلاق و مؤثر در برنامه‌ریزی شهرهای جدید از روش پیمایش استفاده شده است به لحاظ سطح مطالعه، در دو سطح توصیفی و تبیینی (توصیفی - تحلیلی) قرار دارد در واقع این پژوهش بر تاثیر عواملی چون (سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی) بر شهر خلاق تأکید دارد در ادامه به بررسی هر یک از این شاخص‌ها و رتبه‌بندی نواحی در شهر رودیان پرداخته خواهد شد این تحقیق بر اساس وسعت مطالعه جزو تحقیقات پهنانگر (شهر رودیان) است و بر اساس معیار زمان، مقطعی می‌باشد تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری چون SPSS، و روش تصمیم‌گیری چند شاخصه (Dematel Based ANP) استفاده شده است در سطح توصیفی از جداول یک‌بعدی، درصد و فراوانی استفاده شده است همچنین در سطح استنباطی نیز برای آزمون فرضیات از آزمون‌های T-Test، تی دو نمونه مستقل، تحلیل مسیر، پیرسون و .... استفاده گردیده است و برای رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر تحقق شهر خلاق از مدل Danp بهره گرفته شده است.

به دلیل دشواری، پیچیدگی و احتمال زیاد خطا در محاسبات، بهتر است از نرم‌افزارهایی مانند Matlab برای به توان رساندن ماتریس استفاده گردد. در این پژوهش از نرم‌افزار Matlab برای به حد رساندن ماتریس وزنی استفاده شده است بدین منظور ابتدا ماتریس اولیه دیمتل، معیار و زیرمعیارها در قالب فایل اکسل طراحی و آماده و با استفاده از یک کد پردازشی متلب، این کد تحلیلی برنامه نویسی شده در واقع همان مراحل روش ترکیبی دنپ است) پردازش اولیه انجام و خروجی در قالب یک فایل (Output of phase 1) محاسبه گردید، که شامل (ماتریس نرمال، ماتریس TC یا ارتباطات کلی، نرمال شده TC، سوپر ماتریس اولیه، ماتریس TD، نرمال شده TD و ماتریس نهایی وزن دار شده) می‌باشد. در مرحله دوم ماتریس نهایی وزن دار شده میبایست به توان مناسب برسد تا همگرا گردد برای این منظور ابتدا ماتریس تولید شده در قالب یک فایل اکسل (Input Matrix) آماده و سپس با استفاده از فایل متلب فاز دوم (Transform.m) تجزیه تحلیل همگرایی برای به توان رسانیدن اعداد با دقت ۰/۰۰۰۰۵ (یعنی هر وقت اختلاف دو عدد متوالی از این عدد کوچکتر گردد خروجی چاپ می‌گردد) و با توان ۳ انجام و در نهایت وزن نهایی و اولویت بندی هر یک از زیرمعیارها استخراج می‌شود.

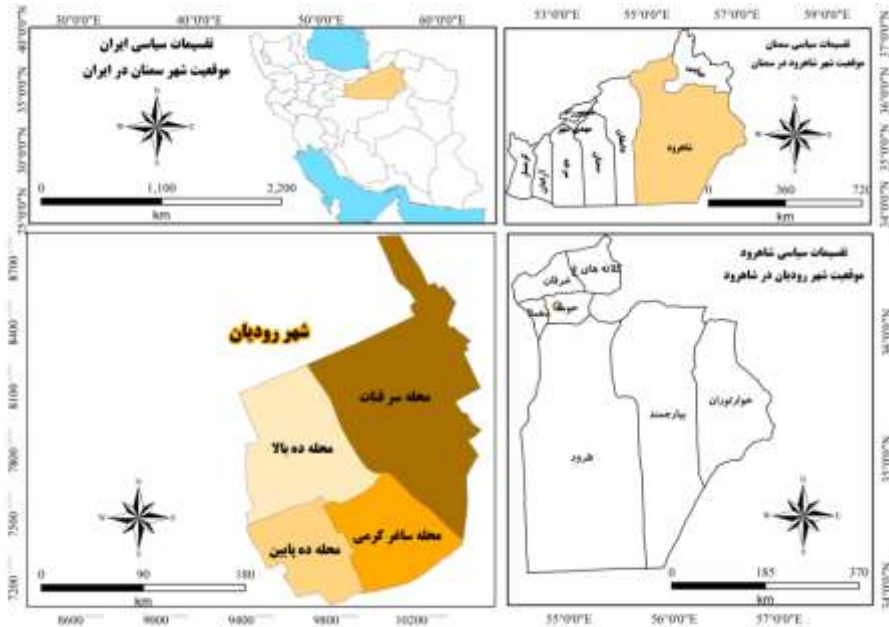
- جنبه‌های نوآوری این پژوهش

رودیان به‌عنوان یک شهر نوپا، از این تغییر و تحولات دور نیست و باید با تغییر ساختار قدیمی آن، بسترهای جدیدی برای تبدیل شدن آن به شهری خلاق فراهم کرد. این شهر از یک سو تنوع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تاریخی، قومی و نژادی دارد و از سوی دیگر، با مسائل و مشکلاتی مانند توسعه بی‌رویه، افزایش جمعیت، نابرابری‌های اجتماعی، کیفیت پایین زندگی، بحران‌های محیطی و زیست‌محیطی و... مواجه است که در افزایش جمعیت و رشد پدیده شهرنشینی ریشه دارد؛ بنابراین، می‌توان با مزیت‌های نشست‌گرفته از شهر خلاق و ایجاد نوآوری، ضمن تعدیل آثار منفی بر این شهر، تفکر حاکم بر برنامه‌ریزی شهری را به سوی برنامه‌ریزی بر مبنای استفاده از نیروهای خلاق و نوآور سوق داد. همچنین می‌توان به‌نوعی نابرابری‌های اجتماعی در آینده را از بین برد و توانایی شهر را برای حرکت سازنده و همگام با دیگر شهرهای توسعه‌یافته و خلاق افزایش داد در ادامه این پژوهش به‌نوعی توانسته است تأثیر مؤلفه‌های تأثیرگذار در توسعه و تقویت شهر خلاق را نمایان کند.

محدوده مورد مطالعه

شهر رودیان در قسمت جنوبی شهر شاهرود قرار دارد. این شهر از نظر تقسیمات سیاسی - اداری در استان سمنان، شهرستان شاهرود، بخش مرکزی، دهستان حومه واقع شده است. از نظر موقعیت شهر در طول جغرافیایی ۴۵ درجه و ۱۵ دقیقه و عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۲۱ دقیقه و در ارتفاع ۱۲۷۰ متر از سطح دریا آب‌های آزاد قرار گرفته است. به لحاظ موقعیت جغرافیایی این شهر از سمت شمال به راه‌آهن سمنان - مشهد و محدوده شهر شاهرود، جنوب شهری حسین‌آباد ساغری و جاده طرود، شرق به اراضی زراعی، شهری دیزج و

جعفرآباد و از سمت غرب به اراضی یونس آباد محدود می‌شود. فاصله این شهر تا شهر شاهرود حدود ۵ کیلومتر می‌باشد (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان سمنان، ۱۳۹۵).

شکل (۲). مدل موقعیت محدوده مورد مطالعه

تجزیه و تحلیل داده‌ها

شاخص‌های شهر خلاق و سنجش هر یک از آن‌ها در شهر رودیان

زیرساخت‌های شهر خلاق متأثر از شبکه‌ای از تولیدکنندگان منطقه‌ای، بازار نیروی کار محلی یعنی کارگران دانش و کارگران خلاق که در یک منطقه استقرار دارند و می‌توانند در شکل‌گیری توسعه خلاقیت در شهر و منطقه اثر گذار باشند، و رقابت و همکاری بین مجموعه‌ای از شهرها که بتوانند عنصر خلاقیت را به منطقه و شهر تزریق کنند، خواهد بود مطرح در این زمینه بیشتر مربوط به مناطق کلانشهری و شهرهای بزرگ است و هرچه قدر که از شهرهای بزرگتر دور می‌شویم بحث مربوط به خلاقیت، بیشتر به عناصر سنتی تا عناصر جدید ارتباط پیدا می‌کند، اما امروزه عناصر سنتی مانند جواهرآلات با وجود سنتی بودن می‌تواند به عنوان یک صنعت خلاقیت آفرین تأثیر خود را بر شکل‌گیری شهر خلاق بگذارد بنابراین و طبق مبانی نظری عوامل مختلفی در تحقق شهر خلاق تأثیرگذار هستند. در این پژوهش سعی خواهد شد این عوامل شناسایی شده و به طور خاص تأثیر این مولفه‌ها در تحقق شهر خلاق سنجیده شود مهم‌ترین شاخص‌های شناسایی شده طبق مبانی نظری عبارتند از: سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی. در ادامه به بررسی هر یک از این شاخص‌ها در شهر رودیان پرداخته خواهد شد.

فرضیه اول

- سرمایه انسانی: برای سنجش سرمایه انسانی در سطح ذهنی و عینی در شهر رودیان از یک طیف ۶ گویه ایی استفاده شده است.

جدول (۴). آزمون T-Test برای شاخص سرمایه انسانی

میزان اختلاف در سطح ۰/۹۵		میانگین آزمون = 3		درجه آزادی	مقدار t	میانگین	گویه ها
حد پایین	حد بالا	اختلاف میانگین	sig				
0/14	-/38	-0/120	0/360	49	-0/924	2/88	تعداد فرهیختگان و هنرمندان
0/66	0/14	0/400	0/004	49	3/055	3/40	تعداد دانشجویان
۰/۱۷	-۰/۲۵	-0/040	0/699	49	-0/389	2/96	شاغلان دارای تحصیلات عالی
-0/71	-1/17	-0/940	0/000	49	-8/122	2/06	تعداد نخبگان علمی
-0/47	-1/05	-/760	0/000	49	-5/261	2/24	مهاجران وارد شده تحصیلات عالی
1/07	0/57	0/820	0/000	49	6/639	3/82	میزان تراکم جمعیت
0/0671	-/2804	-/10667	0/233	49	-1/234	2/8933	سرمایه انسانی کل

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

در سطوح سرمایه انسانی میان پاسخگویان نشان می‌دهد که شهر رودیان از لحاظ تعداد فرهیختگان و هنرمندان، تعداد دانشجویان، تعداد نخبگان و ... با میانگین ۲/۸۹ در وضعیت مطلوبی قرار ندارد نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ متغیرهای تعداد فرهیختگان و هنرمندان (۰/۳۶۰) و شاغلان دارای تحصیلات عالی (۰/۶۹۹) نمی‌توان وضعیت حاصل از این متغیرها را به کل جامعه تعمیم داد و با توجه به سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ متغیرهای تعداد دانشجویان، تعداد نخبگان علمی، مهاجرین وارد شده برای تحصیلات عالی و میزان تراکم جمعیت می‌توان نتایج حاصل از نمونه مربوط به این متغیرها را به کل جامعه تعمیم داد در مجموع با توجه به سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ برای کل متغیرهای سرمایه انسانی نمی‌توان نتایج حاصل از نمونه مورد مطالعه را به کل جامعه تعمیم داد.

فرضیه دوم

- نوآوری: برای سنجش شاخص نوآوری در شهر جدید رودیان از یک طیف ۶ گویه ایی استفاده شده است که شامل تعداد واحدهای تحقیق و توسعه، تعداد محققان واحدهای تحقیق و توسعه، تعداد اختراعات، تعداد پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری، تعداد خوشه‌های صنعتی و فعالیت‌های تحقیق و توسعه می‌باشد.

جدول (۵). آزمون T-Test برای شاخص نوآوری

میزان اختلاف در سطح ۰/۹۵		میانگین آزمون = ۳		درجه آزادی	مقدار t	میانگین	گویه ها
حد پایین	حد بالا	اختلاف میانگین	sig				
-0/90	-1/22	-1/060	0/000	49	-13/629	1/94	تعداد واحدهای تحقیق و توسعه
-0/90	-1/22	-1/060	0/000	49	-13/629	1/94	محققان واحدهای تحقیق و توسعه
-1/22	-1/62	-1/420	0/000	49	-14/294	1/58	تعداد اختراعات
-0/41	-1/11	-0/760	0/000	49	-4/340	2/24	تعداد پارک‌ها و مراکز رشد علم
-0/24	-/92	-0/580	0/001	49	-3/379	2/42	تعداد خوشه‌های صنعتی
-0/79	-1/33	-1/060	0/000	49	-7/837	1/94	فعالیت‌های تحقیق و توسعه
-0/8058	-1/1742	-0/99000	0/000	49	-10/802	2/0100	نوآوری کل

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

وضعیت شاخص نوآوری میان پاسخگویان نشان می‌دهد که شهر رودیان از لحاظ شاخص نوآوری با میانگین ۲/۰۱ در وضعیت مطلوبی قرار ندارد این نتایج بازگو کننده این مساله است که شهر رودیان از لحاظ تکنولوژی و نوآوری در علم و فناوری همانند سایر شهرهای کشور در وضعیت نامطلوبی قرار دارد و نیاز است جهت دستیابی به شهر خلاق تلاش‌های بیشتری در این زمینه صورت گیرد.

فرضیه سوم

- سرمایه اجتماعی

برای سنجش شاخص سرمایه اجتماعی در شهروندان از یک طیف ۵ گویه ایی استفاده شده است که شامل مشارکت اجتماعی، علاقه فراوان به جامعه، اعتماد اجتماعی، تعاون و همیاری و شرکت در شبکه روابط اجتماعی می‌باشد.

جدول (۶). آزمون T-Test برای شاخص سرمایه اجتماعی

میزان اختلاف در سطح ۰/۹۵		میانگین آزمون = ۳		درجه آزادی	مقدار t	میانگین	گویه ها
حد بالا	حد پایین	اختلاف میانگین	sig				
-/44	-0/38	-0/120	0/000	49	-0/924	2/78	مشارکت اجتماعی
0/07	-0/43	-0/180	0/151	49	-1/457	2/82	علاقه فراوان به جامعه
-0/44	-0/88	-0/660	0/000	49	-6/043	2/34	اعتماد اجتماعی
0/12	-0/36	-0/120	0/322	49	-1/000	2/88	تعاون و همیاری
0/08	-0/32	-0/120	0/224	49	-1/231	2/88	شرکت در شبکه روابط اجتماعی
-0/0947	-0/4333	-0/26400	0/003	49	-3/133	2/7400	سرمایه اجتماعی کل

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

وضعیت شاخص سرمایه اجتماعی میان پاسخگویان نشان می‌دهد که شهروندان از لحاظ شاخص سرمایه اجتماعی با میانگین ۲/۷۴ در وضعیت مطلوبی قرار ندارد که از بین گویه های سرمایه اجتماعی گویه تعاون و همیاری و شرکت در شبکه روابط اجتماعی با میانگین ۲/۸۸ در بهترین وضعیت و گویه اعتماد اجتماعی با میانگین ۲/۳۴ در بدترین وضعیت قرار دارند با توجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ برای کل متغیرهای سرمایه اجتماعی (۰/۰۰۳) می‌توان نتایج حاصل از نمونه مورد مطالعه را به کل جامعه تعمیم داد. این نتایج بازگو کننده این مساله است که شهروندان از لحاظ سرمایه اجتماعی همانند سایر شاخص‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار دارد و نیاز است جهت دستیابی به شهر خلاق تلاش‌های بیشتری در این زمینه صورت گیرد.

فرضیه چهارم

- کیفیت زندگی: برای سنجش شاخص سرمایه اجتماعی در شهروندان از یک طیف ۶ گویه ایی استفاده شده است که شامل فرهنگ مردم شهری رودیان، جاذبه‌های گردشگری، اوقات فراغت، وضعیت زیست محیطی، وضعیت اقتصادی و کارآفرینی در شهر و وضعیت کالبدی می‌باشد.

جدول (۷). آزمون T-Test برای شاخص کیفیت زندگی

میزان اختلاف در سطح ۰/۹۵		میانگین آزمون = 3		درجه آزادی	مقدار t	میانگین	گویه ها
حد بالا	حد پایین	اختلاف میانگین	sig				
۱۳/۰	- ۲۵/۰	-۰۶/۰	۵۲/۰	۴۹	-۶۵/۰	۹۴/۲	فرهنگ مردم شهر رودیان
۳۵/۱	۹۳/۰	۱۴/۱	۰۰/۰	۴۹	۶۶/۱۰	۱۴/۴	جاذبه‌های گردشگری
۰۳/۰	- ۵۱/۰	-۲۴/۰	۰۸/۰	۴۹	-۷۷/۱	۷۶/۲	اوقات فراغت
-۶۴/۰	-۱۶/۱	-۹۰/۰	۰۰/۰	۴۹	-۰۰/۷	۱۰/۲	وضعیت زیست محیطی
-۵۱/۰	- ۰۱/۱	-۷۶/۰	۰۰/۰	۴۹	-۰۱/۶	۲۴/۲	وضعیت اقتصادی
-۴۲/۰	- ۹۸/۰	-۷۰/۰	۰۰/۰	۴۹	-۰۸/۵	۳۰/۲	وضعیت کالبدی
-۰۹/۰	- ۴۲/۰	-۲۵/۰	۰۰/۰	۴۹	-۱۳/۳	۷۵/۲	کیفیت زندگی

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

وضعیت شاخص کیفیت زندگی میان پاسخگویان نشان می‌دهد که شهر رودیان از لحاظ شاخص کیفیت زندگی با میانگین ۲/۷۴ در وضعیت نامطلوبی قرار دارد که از بین گویه های کیفیت زندگی گویه فرهنگ مردم شهری ری با میانگین ۲/۹۴ در بهترین وضعیت و گویه وضعیت زیست محیطی با میانگین ۲/۱۰ در بدترین وضعیت قرار دارند با توجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ برای کل متغیرهای کیفیت زندگی (۰/۰۳) می‌باشد این نتایج بازگو کننده این مساله است که شهر رودیان از لحاظ کیفیت زندگی همانند سایر شاخص‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار دارد و نیاز است جهت دستیابی به شهر خلاق تلاش‌های بیشتری در این زمینه صورت گیرد.

- رابطه بین متغیرهای تحقیق

برای دستیابی به رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردیده است. که در ادامه هر یک از آنها شرح داده خواهد شد.

جدول (۸). همبستگی پیرسون بین همبستگی و انسجام اجتماعی با شاخص‌های شهر خلاق

همبستگی و انسجام اجتماعی	سرمایه انسانی	نوآوری	سرمایه اجتماعی	کیفیت زندگی
ضریب همبستگی پیرسون	**۰/۳۹۵	**۰/۴۷۷	**۰/۴۰۸	*۰/۳۲۴
سطح معناداری	۰/۰۱	۰	۰/۰۰	۰/۰۲
تعداد	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

با توجه به جدول (۸) سطح معناداری بین همبستگی و انسجام اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی از ۰/۰۵ در منطقه کمتر می‌باشد بین همبستگی و انسجام اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی شهر رودیان رابطه معناداری وجود دارد و با توجه به اینکه ضریب همبستگی برای متغیرهای سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی به ترتیب ۰/۳۹۵، ۰/۴۷۷، ۰/۴۰۸، ۰/۳۲۴ می‌باشد می‌توان گفت که همبستگی مثبت می‌باشد یعنی با افزایش همبستگی و انسجام اجتماعی، میزان سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر رودیان نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

جدول (۹). همبستگی پیرسون بین هنجارها و اعتماد اجتماعی با شاخص‌های شهر خلاق

همبستگی بین هنجارها و اعتماد اجتماعی	سرمایه انسانی	نوآوری	سرمایه اجتماعی	کیفیت زندگی
ضریب همبستگی پیرسون	**۰/۴۳۶	**۰/۵۹۱	**۰/۵۶۵	**۰/۶۶۵
سطح معناداری	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰
تعداد	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

همان‌طور که در جدول (۹) مشاهده می‌شود با توجه به اینکه سطح معناداری بین هنجارها و اعتماد اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی از ۰/۰۵ شهر رودیان کمتر می‌باشد و بین هنجارها و اعتماد اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد با توجه به اینکه ضریب همبستگی برای متغیرهای سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی به ترتیب ۰/۴۳۶، ۰/۵۹۱، ۰/۵۶۵ و ۰/۶۶۵ می‌باشد می‌توان گفت که همبستگی مثبت می‌باشد یعنی با افزایش هنجارها و اعتماد اجتماعی، میزان سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر رودیان نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

جدول (۱۰). همبستگی پیرسون بین پیوند و اعتماد بین فردی با شاخص‌های شهر خلاق

همبستگی بین پیوند و اعتماد بین فردی	سرمایه انسانی	نوآوری	سرمایه اجتماعی	کیفیت زندگی
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۲۵	*۰/۳۹۵	*۰/۳۰۳	-۰/۱۳
سطح معناداری	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۳	۰/۳۷
تعداد	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

همان‌طور که در جدول (۱۰) مشاهده می‌شود سطح معناداری بین پیوند و اعتماد بین فردی و نوآوری و سرمایه اجتماعی از ۰/۰۵ شهر رودیان کمتر می‌باشد و بین پیوند و اعتماد بین فردی و نوآوری و سرمایه اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد با توجه به اینکه ضریب همبستگی برای متغیرهای نوآوری و سرمایه اجتماعی به ترتیب ۰/۲۹۵ و ۰/۳۰۳ می‌باشد در نتیجه همبستگی مثبت ارزیابی شده است یعنی با افزایش پیوند و اعتماد بین فردی، نوآوری و سرمایه اجتماعی نیز شهر رودیان افزایش پیدا خواهد کرد ولی سطح معناداری بین پیوند و اعتماد بین فردی و نوآوری و سرمایه اجتماعی از ۰/۰۵ بیشتر می‌باشد، نمی‌توان گفت که بین پیوند و اعتماد بین فردی و سرمایه انسانی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول (۱۱). همبستگی پیرسون بین سرمایه اجتماعی و شهر خلاق

سرمایه اجتماعی	شهر خلاق	سرمایه اجتماعی و شهر خلاق
سرمایه اجتماعی	شهر خلاق	سرمایه اجتماعی و شهر خلاق
۰/۶۱۴**	۱	همبستگی پیرسون
۰/۰۰		سطح معناداری
۵۰	۵۰	تعداد

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

همان‌طور که در جدول (۱۱) مشاهده می‌شود سطح معناداری بین سرمایه اجتماعی و شهر خلاق از ۰/۰۵ کمتر می‌باشد، می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی و شهر خلاق رابطه معناداری وجود دارد و با توجه به اینکه ضریب همبستگی برابر با ۰/۶۱۴ می‌باشد می‌توان گفت که همبستگی مثبت ارزیابی شده یعنی با سرمایه اجتماعی، شاخص‌های شهر خلاق نیز در شهر رودیان تحقق خواهد یافت.

- تأثیرات مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر شهر خلاق

جهت بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر شهر خلاق با توجه به نظر کارشناسان از رگرسیون چندگانه استفاده گردیده است. هدف از تحلیل رگرسیونی، مشخص کردن سهم و تأثیر متغیرهای عمده پژوهش در تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته است. در این پژوهش هدف این است که سنجیده شود که هر یک از معیارهای مورد بررسی تا چه اندازه در تحقق شاخص‌های شهر خلاق در شهر رودیان تأثیر گذار خواهند بود معیارهای وارد شده بر مدل به میزان ۴۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند.

جدول (۱۲). میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل

ضریب همبستگی چندگانه	اشتباه معیار	ضریب تبیین تصحیح شده	ضریب تبیین	همبستگی چندگانه
۰/۴۰۷۲۱	۰/۴۰۶	۰/۴۴۳	۰/۶۵۵	۱

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

همان‌گونه که در جدول تحلیل واریانس مدل رگرسیونی (جدول ۱۲) مشخص است میزان سطح معناداری (Sig) تحلیل واریانس مدل رگرسیونی کمتر از میزان خطای قابل قبول (۰/۰۵) و برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد و این نشان از آن دارد که دست کم یکی از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته رابطه دارد.

جدول (۱۳). تحلیل واریانس مدل رگرسیونی بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل

سطح معناداری	کمیت F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰/۰۰	۱۲/۱۷	۲/۰۲	۰۰/۳	۰۶/۶	اثر رگرسیونی
		۰/۱۷	۴۶/۰۰	۷/۶۳	باقیمانده
			۴۹/۰۰	۱۳/۶۸	کل

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

نتایج حاصله از رگرسیون حاصله هم‌چنین نشان می‌دهد که با توجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ هنجارها و اعتماد اجتماعی و پیوند و اعتماد بین فردی در مدل تحقیق باقی مانده‌اند و متغیر همبستگی و انسجام اجتماعی از مدل نهایی برازش رگرسیونی حذف شده است، علت آن هم این است که میزان معناداری آن بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول (۱۴). آماره‌های ضرایب مدل رگرسیونی متغیرهای مستقل پژوهش

مدل	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
B	Std. Error	Beta		
-۱۱/۰	-/۱۸	-۰/۱۲	-۰/۶۳	-/۵۳
-/۴۸	-/۱۳	-/۶۸	۳/۵۶	-/۰۰
-/۱۵	-/۰۷	-/۲۵	۲/۱۳	-/۰۴

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

میزان تأثیرگذاری هر یک از شاخص‌ها در تحقق شهر خلاق در شهر رودیان یکسان نمی‌باشد و همانگونه که ضریب استاندارد شده بتا در جدول شماره (۱۴) نشان می‌دهد شاخص هنجارها و اعتماد اجتماعی با ضریب ۰/۶۷۹ تأثیرگذاری بیشتری نسبت به شاخص پیوند و اعتماد بین فردی در تحقق شهر خلاق در شهر رودیان دارند.

جدول (۱۵). نتایج سوپر ماتریس غیروزنی داده‌ها در مدل Dematel Based ANP

CLUSTER	NODE	LABEL	سرمایه اجتماعی	سرمایه انسانی	نوآوری	کیفیت زندگی
۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶	۰/۲۶
۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۷
۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵
۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

درواقع ستون‌های سوپر ماتریس از چند بردار ویژه تشکیل می‌شود که جمع هر کدام از بردارها برابر یک است؛ اگرچه متناسب با بردارهای ویژه‌ای تشکیل که جمع هر کدام از بردارها برابر یک است اگرچه متناسب با بردارهای ویژه‌ای که در ستون وجود دارد، ممکن است جمع هر ستون سوپر ماتریس اولیه بیش از یک شود. برای آنکه از عناصر ستون مناسب با وزن نسبی‌شان فاکتور گرفته شود و جمع ستون برابر یک شود، هر ستون ماتریس استاندارد می‌شود در نتیجه ماتریس جدیدی به دست می‌آید که جمع هر یک از ستون‌های آن برابر یک خواهد بود این موضوع شبیه به زنجیره مارکوف است که جمع احتمالی همه وضعیت‌ها برابر یک است. ماتریس جدید، ماتریس وزنی یا ماتریس استوکاستیک گفته می‌شود در ادامه وزن نهایی و اولویت بندی هر یک از زیر معیارها استخراج شده با استفاده از نرم افزار متلب را در جدول (۱۶) می‌توان مشاهده کرد در اینجا سرمایه انسانی با ضریب نهایی ۰/۵۷۸۶ در رتبه اول قرار دارد و ضریب های سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی و نوآوری به ترتیب با ضرایب ۰/۲۷۰۰، ۰/۱۰۰۵۸ و ۰/۰۵۰۸۲ در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول (۱۶). وزن نهایی و اولویت بندی شاخص‌های شهر خلاق

Limiting	Normalized By Cluster	Name
۰/۲۷	۰/۲۷	سرمایه اجتماعی
۰/۵۸	۰/۵۸	سرمایه انسانی
۰/۰۵	۰/۰۵	نوآوری
۰/۱۰	۰/۱۰	کیفیت زندگی

جدول (۱۷). ماتریس بی‌مقیاس موزون

نواحی	سرمایه اجتماعی	سرمایه انسانی	نوآوری	کیفیت زندگی
ناحیه یک	۱۱/۰	۰/۲۲	۰/۰۱	۰/۰۳
ناحیه دو	۰/۱۴	۰/۳۹	۰/۰۳	۰/۰۵
ناحیه سه	۰/۰۸	۰/۱۴	۰/۰۱	۰/۰۲
ناحیه چهار	۰/۱۱	۰/۲۲	۰/۰۲	۰/۰۴

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

جدول (۱۸). ایده آل یا با اولویت و کم اولویت شاخص‌ها

سرمایه اجتماعی	سرمایه انسانی	نوآوری	کیفیت زندگی	ایده آل‌ها
۰/۱۴	۰/۳۶	۰/۰۴	۰/۰۵	ایده آل مثبت
۰/۰۳	۰/۰۷	۰/۰۱	۰/۰۱	ایده آل منفی

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

برطبق جدول ذیل و متغیرهای انتخابی رتبه ۱ را از لحاظ شاخص‌های شهر خلاق ناحیه ۳ شهررودیان با میانگین ۱ بدست آورد. ناحیه ۲ شهر رودیان رتبه ۲، با میانگین ۰/۷۷۳ و رتبه ۴، با میانگین ۰/۵۲۷ را ناحیه ۱ شهر رودیان بدست آورد و همچنین ناحیه ۴ رتبه ۳، با میانگین میانگین ۰/۰۹۰ را کسب کرده است.

جدول (۱۹). نزدیکی نسبی هر گزینه با راه حل

میزان تاپسیس	رتبه	ناحیه یک	ناحیه دو	ناحیه سه	ناحیه چهار
۰/۵۲۷	۴	۰/۷۷۳	۱/۰۰	۰/۰۹۰	۳

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

برای شناخت بهتر مناطق از لحاظ سطح برخورداری از شاخص‌های شهر خلاق و تعیین اولویت با عنایت به نتایج به دست آمده از مدل Dematel Based ANP نواحی در سه سطح برخورداری، نیمه برخورداری (متوسط)، فرو برخورداری (محروم) موردسنجش قرار گرفت که نتایج به دست آمده به شرح است که ناحیه ۲ با ضریب بیش از ۰/۷۰۰ در سطح اول یعنی سطح برخورداری را به خود اختصاص دادند. ناحیه یک با ضرایب ۰/۵۳۷ در سطح دوم یعنی سطح نیمه برخورداری (متوسط) را به خود اختصاص داده‌اند. نواحی سه و چهار با ضرایب کمتر از ۰/۰۹۰-۰/۰۱۰ در سطح سوم یعنی سطح فرو برخورداری (ضعیف) را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول (۲۰). رتبه بندی سطوح برخورداری نواحی (شهر جدیدرودیان) از لحاظ شاخص شهر خلاق

ردیف	نواحی	ضریب اولیه	ضریب اولویت	میزان برخورداری
۱	ناحیه دو	۰/۷۷۳	$\leq 0/700$	برخورداری
۳	ناحیه یک	۰/۵۲۷	$0/300 - 0/700$	نیمه برخورداری
۴	ناحیه سه	۰/۰۱۰	$\geq 0/300$	فروبرخورداری
۲	ناحیه چهار	۰/۰۹۰		

مأخذ: یافته‌های حاصل از پژوهش، ۱۳۹۹.

نتیجه گیری

وضعیت شاخص نوآوری میان پاسخگویان نشان می‌دهد که (شهررودیان) از لحاظ شاخص نوآوری با میانگین ۲/۰۱ در وضعیت مطلوبی قرار ندارد (شهررودیان) از لحاظ شاخص سرمایه اجتماعی با میانگین ۲/۷۴ در وضعیت مطلوبی قرار ندارد که از بین گویه های سرمایه اجتماعی گویه تعاون و همیاری و شرکت در شبکه روابط اجتماعی با میانگین ۲/۸۸ در بهترین وضعیت و گویه اعتماد اجتماعی با میانگین ۲/۳۴ در بدترین وضعیت قرار دارند. (شهررودیان) از لحاظ شاخص کیفیت زندگی با میانگین ۲/۷۴ در وضعیت نامطلوبی قرار دارد که از بین گویه های کیفیت زندگی گویه فرهنگ مردم (شهر رودیان) با میانگین ۲/۹۴ در بهترین وضعیت و گویه وضعیت زیست محیطی با میانگین ۲/۱۰ در بدترین وضعیت قرار دارند و بین همبستگی و انسجام اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد و با توجه به اینکه ضریب همبستگی برای متغیرهای سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد و با افزایش همبستگی و انسجام اجتماعی، میزان سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی (شهررودیان) نیز افزایش پیدا خواهد کرد بین هنجارها و اعتماد اجتماعی و سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد ضریب همبستگی برای متغیرهای سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی به ترتیب ۰/۳۹۵، ۰/۴۷۷، ۰/۴۰۸ و ۰/۳۲۴ می‌باشد یعنی با افزایش همبستگی و انسجام اجتماعی، میزان سرمایه انسانی، نوآوری، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی (شهررودیان) نیز افزایش پیدا خواهد کرد بین پیوند و اعتماد بین فردی و سرمایه انسانی و کیفیت زندگی رابطه معناداری وجود دارد می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی و شهر خلاق رابطه معناداری وجود دارد یعنی با سرمایه اجتماعی، شاخص های شهر خلاق نیز (شهررودیان) تحقق خواهد یافت جهت بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر شهر خلاق باتوجه به نظر کارشناسان از رگرسیون چندگانه استفاده گردیده است معیارهای وارد شده بر مدل به میزان ۴۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند میزان سطح معناداری (Sig) تحلیل واریانس مدل رگرسیونی کمتر از میزان خطای قابل قبول (۰/۰۵) و برابر با ۰/۰۰۰ می‌باشد و این نشان از آن دارد که دست کم یکی از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته رابطه دارد. نتایج حاصله از رگرسیون حاصله نشان می‌دهد که شاخص هنجارها و اعتماد اجتماعی با ضریب ۰/۶۷۹ بیشترین تأثیرگذاری نسبت به شاخص پیوند و اعتماد بین فردی در تحقق شهر خلاق در (شهر جدیدرودیان) دارند. نتایج این تحقیق در خصوص پایداری با نتایج تحقیقات نوغانی و اصغرپور (۱۳۸۷)، خوراسگانی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر سنجش سرمایه اجتماعی در پایداری، ملکی و همکاران (۱۳۹۴) مبنی بر شاخص های شهر خلاق و نوآور همخوانی دارد. در همین راستا نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق کلانتری و همکاران (۱۳۹۱) در خصوص کیفیت زندگی در شهر خلاق همخوانی دارد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق ضرابی و همکاران (۱۳۹۳) در مورد اهمیت توسعه پایدار و جنبه‌های آینده نگری پایدار، پاپالو و میتلند (۲۰۱۴) قابضی (۱۳۹۲)، در مورد اهمیت آینده نگری و سرمایه انسانی همخوانی دارد اما در خصوص اهمیت صنایع شهر خلاق و توسعه اقتصادی در بعد کالبدی با تحقیقات السا و یوانت (۲۰۱۳) همخوانی ندارد. راهکارهای پیشنهادی برای توسعه خلاقیت در شهر رودیان بر اساس عوامل کلیدی مستخرج از یافته‌های پژوهش به شرح ذیل می‌باشد:

- استفاده از افراد مبتکر و خلاق در سازمان مدیریت شهری رودیان: برای آنکه مدیریت شهر رودیان از کارایی لازم برخوردار باشد، باید افرادی با ایده‌های جدید که محرک اقتصاد شهر و باعث بهبود کارآفرینی شهری و افزایش کیفیت زندگی شهروندان می‌باشند، در سازمان های مدیریت شهری به کار گرفته شوند. برای تحقق این امر تعامل شورای شهر و شهرداران در بدنه‌ی مدیریت شهری از اهمیت زیادی برخوردار است.

- استفاده از راهبرد مدیریت یکپارچه شهری در شهر رودیان

- ایجاد نظام حکمروایی خوب شهری: مدیریت شهر رودیان با آموزش کارکنان خود می‌بایست مؤلفه‌های حکمرانی خوب شهری همچون مشارکت، پاسخگویی، عدالت، کارایی، شفافیت عملکردی و ... را سرلوحه کار خود قرار دهد تا اعتماد بین شهروندان و سیستم مدیریتی شهر تقویت گردد.

- سرمایه‌گذاری کلان در بخش زیرساخت‌ها و امکانات شهری بر اساس قابلیت‌های موجود

- ارتقاء سیستم مدیریت شهری و بکارگیری فناوری‌های نوین در خدمات رسانی
- آموزش به شهروندان در سطح محلات در زمینه استفاده از فناوری‌های نوین

منابع

- آذر شریانی، محمد (۱۳۹۶). *بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و توسعه شهری دانش بنیان*، سیاست نامه علم و فناوری، دوره ۰۷، شماره ۱، صص ۱۷-۳۰.
- آزاد، نفیسه، علیرضانژاد، سهیلا، ناظمی، امیر (۱۳۹۸). *طبقه خلاق: کاوشی در امکان‌های شکل‌گیری اجتماعات و اقتصاد خلاق در تهران. اقتصاد شهری*، دوره ۴، شماره ۱، صص ۷۱-۸۸.
- بندر آباد علی رضا، مرادی مسیحی و آراز، کاوش نیا حامد، عالی حسین (۱۳۹۴). *جستاری بر مفهوم‌شناسی عرصه‌های عمومی شهری در بازخوانی نظریه انتقادی و مکتب فرانکفورت، مدیریت شهری و روستایی*، دوره ۱۴، شماره ۳۹، صص ۲۶۳-۲۹۰.
- پیربائی، محمدتقی، ربیعی فر، ولی‌الله، اسدی محل‌چالی، مسعود (۱۳۹۷). *پایش ساختار شهرها از منظر راهبرد شهر خلاق (مطالعه موردی: ۸ کلانشهر کشور)*، فصلنامه علمی - پژوهشی برنامه ریزی توسعه کالبدی، دوره ۵، شماره ۳، صص ۱۱-۳۱.
- توکلی، هانیه و حسن پور، حسین (۱۳۹۲). *بررسی معیارهای شهر خلاق با تأکید بر توسعه پایدار شهری (نمونه موردی: پیرانشهر)*، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار تهران.
- حبیبی کیومرث، صفرنژاد مجتبی، موسوی حمید رضا (۱۳۹۱). *سامان دهی و طراحی شهری میدان امام زاده دو خاتون شهرکرد مبتنی بر فرهنگ بومی، نشریه مطالعات شهر ایرانی اسلامی*، دوره ۲، شماره ۸، صص ۶۹-۱.
- حسینی، سید علی، قلی پور، یاسر، مظفری، اعظم (۱۳۹۶). *تحلیل شاخص‌های شهر خلاق و ارتباط آن با توسعه ی پایدار شهری (نمونه موردی: شهر رشت)*، معماری و شهرسازی ایران، دوره ۸، شماره ۱، صص ۲۰۹-۲۲۷.
- داداش پور مقدم، مجید، ولی زاده، رضا (۱۳۹۹). *ارزیابی و تحلیل شاخص‌های شهر خلاق در کلانشهرها: مطالعه موردی منطقه ۱ کلانشهر تبریز*، نشریه علمی جغرافیا و برنامه ریزی، دوره ۲۴، شماره ۷۳، صص ۱۸۱-۱۹۸.
- داودپور، زهره، محمودی آذر، شیرزاد (۱۳۹۸). *بررسی نقش برندسازی شهری در تحقق مفهوم شهر خلاق (مورد مطالعه: ارومیه)*، مطالعات ساختار و کارکرد شهری، دوره ۶، شماره ۱۸، صص ۱۰۹-۱۴۱.
- دل انگیزان، سهراب، دهقان شبانی، زهرا، خانزادی، آزاد، ذبیحی دان، محمد سعید (۱۳۹۷). *تعیین شاخص‌های شهر خلاق و رتبه‌بندی کلان‌شهرهای ایران براساس معیارهای شهر خلاق: با استفاده از روش تاپسیس اصلاح‌شده*، اقتصاد شهری، دوره ۳، شماره ۱، صص ۱-۲۴.
- ربانی خوارسگانی، علی، ربانی، رسول، ادیبی سده، مهدی، موذنی، احمد (۱۳۹۰). *ب‌ررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور (مورد مطالعه: شهر اصفهان)*، فصلنامه جغرافیا و توسعه، دوره ۹، شماره ۲۱، صص ۱۵۹-۱۸۰.
- شمسی، خضر، کرکه آبادی، زینب، کامیابی، سعید (۱۳۹۷). *مروری بر مفهوم شهرخلاق با تأکید بر سنجش وضعیت خلاقیت شهری (نمونه موردی: مناطق ۳ گانه قزوین)*، مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۳، شماره ۲، صص ۴۲۷-۴۴۳.
- شهبایان، پویان و رهگذر، عرفانه (۱۳۹۱). *پیوند محیط خلاق با شهر، مجله منظر*، دوره ۴، شماره ۱۹، صص ۶۸-۷۳.
- صابری فر، رستم، نیت مقدم، صالحه (۱۳۹۷). *تحلیل میزان موفقیت در دستیابی به شهرهای خلاق و نوآور (مطالعه موردی: شهر فردوس)*، مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۳، شماره ۳، صص ۶۱۳-۶۲۷.
- علیزاده، محمدرضا، لطفی، حیدر (۱۳۹۸). *تبیین اثرگذاری عضویت در شبکه شهرهای خلاق بر توسعه شهری پایدار. مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، دوره ۱۴، شماره ۳، صص ۶۶۱-۶۷۵.

- قابضی، روح الله (۱۳۹۲)، بررسی عوامل موثر بر بهره‌وری سرمایه‌های انسانی در مراکز پژوهشی (مطالعه موردی: پژوهشگاه صنعت نفت)، *دوفصلنامه نوآوری و ارزش آفرینی*، دوره ۱ شماره ۳، صص ۱۱۱-۱۲۲.
- کلانتری، بهرنگ، یاری قلی، وحید و رحمتی، اکبر (۱۳۹۱)، فضای جمعی و شهر خلاق، *مجله منظر*، دوره ۴، شماره ۱، صص ۷۴-۷۸.
- محسنی، پریسا و سلیمی پور، زهرا و نجفی احمد (۱۳۹۶)، بررسی نظریه شهر خلاق و ضرورت استفاده در برنامه‌ریزی شهری، *سومین کنفرانس سالانه بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی*.
- مشکینی، ابوالفضل، سلیمانی، محمد، عزیزی، حسین، زارع پیشه، نرگس (۱۳۹۲)، ارزیابی میزان تحقق‌پذیری اهداف شهرهای جدید در ایران (مطالعه موردی: شهر جدید صدرا)، *مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، دوره ۱، شماره ۱، صص ۲۹-۴۱.
- ملکی، سعید و مرادی مفر، سمیرا و حسین زاده؛ اکبر (۱۳۹۴)، اولویت بندی شاخصهای شهر خلاق با استفاده از مدل تحلیل شبکه ANP (مورد مطالعه: مناطق شهری ۱ و ۴ شهر زنجان)، *شهر پایدار*، دوره ۲، شماره ۱، صص ۷۸-۹۸.
- Aligica, P.D (2011). **a critical realist image of the future Wendell Bell's contribution to the foundations of futures studies**, future, Vol. 43, No. 6, pp: 610-617.
- Kirchberg, Volker (2006). **Book Reviews: The City as an Entertainment Machine, by Terrym Nichols Clark (ed.) and Neo-Bohemia: Art and Commerce in the Postindustrial City, by Richard D. Lloyd.** In: *City & Community*, 5, 2, 199-202.
- Hahen, jolia, (2010). **Creative Cities and(Un)Sustainability – Cultural Perspectives”** <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/de/> oder schicken Sie einen Brief an **Creative Commons**, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.
- Iliara Pappalepore, RobertMaitland, AndrewSmith(2014). **Prosuming creative urban areas. Evidence from East London, Annals of Tourism Research**, Volume 44, January 2014, Pages 227-240
- ElsaVivant (2013). Creatives in the city: Urban contradictions of the creative city, *City, Culture and Society*, Volume 4, Issue 2, June 2013, Pages 57-63.
- Megone, C. (1990).**The quality of life: Starting from Aristotle. In: Baldwin, S., Godfrey, C., Propper, C. (Eds.), Quality of Life: Perspectives and Policies.** Biddles, London, pp. 28-41.
- Florida, R(2005). **Cities and creative class.** Routladge. UAS, p54.
- Kakiuchi, E. (2015). Culturally creative cities in Japan: Reality and Prospects, *city, culture and Society*, 1-8.
- Chiu, W. Y., Tzeng, G. H., & Li, H. L. (2013). **A new hybrid MCDM model combining DANP with VIKOR to improve e-store business.** *Knowledge-Based Systems*, 37, 48-61.
- Mokhtari, R., Marsoosi, N., Aliakbari, S., & Amini, D. (2015). Explanation of localization criteria of spatial indices of creative city space with Iranian - Islamic approach, *Iranian - Islamic Urban Studies Quarterly*, No. 22, pp: 23-39. (in persian)
- Mousavi, M., & Kahki, F. (2018). **A Future Study on Land Preparation: A Look at the Applications of Mac and Wizard Scenarios**, Urmia University Press.
- Postma, T. J. B. M., Liebl, F. (2005). **How to improve scenario analysis as a strategic management tool**, *Journal of Technological Forecasting& Social Change*, Vol. 72, pp. 161–173.
- Pratt, A. C., & Hutton, T. A. (2013). **Reconceptualising the relationship between the creative economy and the city: Learning from the financial crisis.** *Cities*, 33, 86-95.

- Sarvar, R., Akbari, M., Amani, M., & Taleshi, M. (2016). **Analysis of Urban Neighborhood Performance in terms of Creative City Indicators; Case Study: Bonab City**, Geography, Vol 14, No. 48, pp: 322-351. (in persian)
- Sajadian, M. (2014). **Fourth Wave University, Interactions, and Creative Cities (Optimizing Country Strategy Analysis)**, Geography and Urban Planning of the Zagros Landscape, Vol 6, No. 19, pp: 39-56. (in persian)
- Slaughter R. (1997). **Developing and Applying Strategic Foresight**, ABN Report, Vol 5, No 10, Sydney.
- Zarabi, A., Ghadami, M., & Kanaani, M. (2012). **Evaluation of Urban Settlements with Healthy City Approach in Mazandaran Province**, Social Welfare Quarterly, Vol 12, No. 47, pp: 131-151. (in persian)